

Burgervader, die zeer zeker ook uit gemeentebelang, dit mooie exemplaar wist te behouden. En zo is dan weer een lid toegevoegd aan de familie der zg. Wolbalen van Amersfoort, Hilversum, Emmen, enz.

Het zijn alle min of meer tijdens het natuurlijke transport afgeronde granieten, welke in hun vorm en afmeting meestal gelijken op de grote balen, waarin vroeger de ruwe schapenwol verzonden werd naar de fabrieken.

Sinds onheuglijke tijden hebben de grote zwerfstenen de aandacht getrokken, en de hunnebedden getuigen nog thans van het eerste gebruik ervan door mensenheden.

Ondanks onze bewondering van de grootte der vele geweldige zwerfblokken, die het diluviale landijs in ons land heeft achtergelaten, vallen zij in vergelijking met sommige Duitse Findlinge in het niet.

Een der grootste daar, is wel de Triglafstein op het kerkhof van Gross Trichow in Pommeren. De afmetingen van deze reus bedragen aan het bodemoppervlak $16,9 \times 11,25 \times 3,74$ meter! De inhoud is ca 700 m^3 en het gewicht 1600 à 2000 ton!

Laten wij echter dankbaar zijn voor het vele moois, dat nog steeds binnen onze eigen landsgrenzen wordt gevonden en mocht U eens de omgeving van Westerbork bezoeken, vergeet dan niet een onzer grootste zwervelingen, voor het Gemeentehuis aldaar, de Mantinger kei te gaan zien.

Muiderberg, November 1952.

LITERATUUR.

1. P. VAN DER LIJN. Het Keienboek. Thieme & Cie, Zutphen, 1949.
2. P. VAN DER LIJN. Grote Zwerfblokken in Duitsland. Publ. IV. N.G.V.
3. F. J. FABER. Van Zondvloed tot Landijs, Thieme, Zutphen, 1949.

ZWARE MINERALEN AAN DE OPPERVLAKTE.

Dikwijls wordt onder ons de vraag gesteld, hoe het mogelijk is, dat zware mineralen, metalen in 't bijzonder, aan de oppervlakte voor kunnen komen, terwijl toch de stollingskorst is opgebouwd uit lichte mineralen met een s. g. van ong. 2,65.

Goud in het zand, s. g. 18 tegenover 2,6 passen slecht bij elkaar. Maar daar is wellicht een miljoenen jaren geschiedenis aan voorafgegaan, bergafbraak, denudatie van honderden meters, beweging met onvermijdelijke breuken, waardoor uit de diepte intrusies omhoog stegen van hoge temperatuur, als oplossingen van lichte zowel als zware mineralen, welke later uitkristalliseerden door afkoeling; veelal de kwartsgangen vormend, meer of minder rijk aan andere mineralen. Water kan onder zware druk op grote diepte tot zijn kritische temp. bij 374° vloeibaar blijven en is dus een machtig oplossingsmiddel.

De goudrijkdom van Suriname schrijft W. de Haan (zie Geol. en Mijnb. Sept. '52) toe aan deze hydrothermale werking, „een nasleep van zure intrusies in het sterk gedeneerde gebied”, waar overal de granietbatholiet bloot komt te liggen.

Men beschouwe dit weinige als een enkel facet van het vraagstuk.

v. d. L.